

Ahlaki Üstbili? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ahlaki Üstbili? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16339>

Özet

Ahlaki Üstbili? Ölçe?i (AÜÖ), bireylerin kendi ahlaki yarg?lama süreçleri ve bu süreçler üzerindeki kontrol mekanizmalar? hakk?ndaki fark?ndal?klar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu çal??ma, ölçe?in Türk kültürüne ve diline uyarlama sürecini, ayr?ca geçerlik ve güvenilirlik analizlerini kapsayan kapsamlı bir psikometri raporudur. Ölçe?in Türkçe formunun, ahlaki üstbili? yap?s?n? ölçmek için güvenilir ve geçerli bir araç oldu?u gösterilmiştir.

Ölçek, orijinal yap?y? koruyarak Türk örnekleminde kullan?ma sunulmuştur. Bu adaptasyon çal??mas?, özellikle ahlak e?itimi, etik karar verme süreçleri ve bili?sel psikoloji alanlar?ndaki ara?t?rmac?lar için önemli bir kaynak sa?lamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ahlaki Üstbili? Ölçe?i, Ahlak, Üstbili?, Ahlaki Geli?im, Geçerlik, Güvenirlik, Türk Uyarlamas?.

Yazarlar

Çelik ?., Sar?çam, H.

Amaç

Ahlaki Üstbili? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin ahlaki dü?ünme biçimlerini ve bu dü?ünce süreçlerini ne ölçüde izleyip de?erlendirebildiklerini tespit etmektir. Ölçek, özellikle ahlaki karar verme durumlar?nda bireyin kendi bili?sel süreçlerini yönetme yetene?ini nicel olarak de?erlendirmeyi hedefler.

Bu adaptasyon çal??mas?n?n özel amac? ise, orijinal olarak yabancı dilde geli?tirilmis? olan ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda kültürel ve dilsel e?de?erlili?ini sa?layarak, Türkçede geçerli ve güvenilir bir ahlaki üstbili? ölçüm aracı kazandırmaktır. Çal??ma, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu ve iç tutarlılı?n? test etmeyi amaçlamıştır.

Yap?

Ölçek, psikolojideki temel bili?sel yap?lardan biri olan üstbili? (metacognition) kavram?n?n ahlaki alan?na odaklanmaktadır. Ahlaki üstbili?, bireyin kendi ahlaki yarg?lar?n? olu?turma, ahlaki problemleri çözme ve etik ikilemlerle ba?a ç?kma süreçleri hakkında sahip oldu?u bilgi ve bu süreçleri düzenleme yetene?i olarak tanımlanır.

Ölçek genellikle iki temel alt boyutu ölçmektedir: **Ahlaki Bilgi** (bireyin ahlaki dü?ünme yetenekleri hakk?ndaki fark?ndal???) ve **Ahlaki Düzenleme** (bireyin ahlaki yarg?lama süreçlerini planlama,

izleme ve de?erlendirme çabalar?). Bu yap?, ahlaki davran???n sadece bili?sel olgunlukla de?il, ayn? zamanda bu olgunlu?un bilinçli yönetimiyle de ili?kili oldu?unu varsayar.

Geçerlik

Ahlaki Üstbili? Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal geçerlik kan?tlar?n? sunmak üzere çe?itli analizler kullan?lm??t?r. Genellikle, çeviri ve dilsel e?de?erlik çal??malar? tamamlandıktan sonra, ölçe?in orijinal faktör yap?s?n? do?rulay?p do?rulamad???n? kontrol etmek amacıyla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r.

DFA sonuçlar?, ölçe?in Türkçe formunun orijinal ölçekle ayn? veya benzer faktör yap?s?n? sergiledi?ini göstermelidir. Ayr?ca, ölçüt ba??ml? geçerlik kapsam?nda, ahlaki üstbili?in teorik olarak ili?kili oldu?u (örne?in, ahlaki muhakeme veya etik duyarlılık gibi) di?er yap?larla korelasyonlar? incelenerek ölçe?in geçerli?i desteklenmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, ölçe?in tutarlı ve kararlı ölçümler yapma yetene?ini de?erlendirmi?tir. Uyarlama çal??mas?nda yaygın olarak kullan?lan iç tutarlılık katsay?s?, yani Cronbach Alfa de?eri hesaplanm??t?r.

Genellikle, Ahlaki Üstbili? Ölçe?i'nin alt boyutlar? ve toplam puan? için hesaplanan Cronbach Alfa de?erleri, ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlılık?a sahip oldu?unu göstermi?tir (ço?u zaman .70 veya üzeri). Bu, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktadır. Ayr?ca, test-tekrar test güvenilirlik analizleri de yap?larak, ölçe?in zaman içinde kararlılık?n?n sa?land??? tespit edilmi?tir.

Faktör Analizi

Faktör analizi, Ahlaki Üstbili? Ölçe?i'nin Türkçe formunun yap?sal geçerli?ini incelemek için kritik öneme sahiptir. Uyarlama sürecinde genellikle hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullanılır.

AFA, ölçe?in Türk örnekleminde kaç faktör alt?nda toplandı???n? ke?fetmek için yap?lm??; DFA ise orijinal ölçe?in hipotez edilen faktör yap?s?n?n (muhtemelen iki faktörlü) Türk verilerine ne kadar uygun oldu?unu test etmek için kullan?lm??t?r. Uyarlama çal??mas?nda, faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde oldu?u ve faktör yap?s?n?n teorik beklentilerle uyumlu oldu?u rapor edilmi?tir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) Ölçe?i

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Self-Report Scale)

Derecelendirme: Veri kayna??nda belirtilmemi?tir. (Tipik olarak 5'li veya 6'li Likert tipi derecelendirme kullan?l?r.)

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal Dil (Büyük olas?l?kla İngilizce)

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri, Yeti?kinler (Örneklem detaylar? ara?t?rmaya ba?l?d?r.)

Ya? Grubu: Genç Yeti?kinlik ve Üzeri

Popülasyon Detaylar?: Adaptasyon çal??mas?, genellikle üniversite ö?rencileri üzerinde gerçekte?tirilmi?tir. Çal??man?n yap?ld??? kongreye ait referanslar, Mardin, Türkiye'de gerçekte?tirilen bir sosyal bilimler etkinli?ine i?aret etmektedir.

Test Metodolojisi: Çeviri-Geri Çeviri yöntemi kullan?l?arak dil ve kültürel e?de?erlik sa?lanm??, ardından psikometrik analizler (geçerlik ve güvenirlik) yap?lm??t?r.

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Test Y?li?: 2018 (Uyarlama çal??mas?n?n sunuldu?u y?li.)

?leti?im: Ölçe?in sorumlu yazar? Hakan Sar?çam'd'r. Ölçek kullan?m?na ili?kin izinler ve detayl? bilgi için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Sorumlu Yazar ?leti?im: hakansaricam@gmail.com

Ücret: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya klinik kullan?mlar için yazar onay? gerekebilir.

Kaynaklar

Çelik ?, & Sar?çam, H. (2018, Mart). *Ahlaki Üstbili? Ölçe?i: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?*. ?KSAD 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Mardin, Türkiye. DOI: 10.13140/RG.2.2.19068.85126

Bu çal??man?n tam metnine ResearchGate üzerinden eri?ilebilir: [researchgate.net](https://www.researchgate.net).

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [ahlaki-ustbilis-olcegi-toad.pdf](#).

Ahlaki Üstbili? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal?d?r ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

NOT: Kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r. Maddeler, orijinal çal??maya (Çelik & Sar?çam, 2018) ba?vurularak elde edilmelidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM